

Фредрік Браун

Трохи зелені

Величезне темно-червоне сонце палало на фіолетовому небі. На горизонті за бурою рівниною, усіяною бурими кущами, виднілися червоні джунглі.

Макгеррі попрямував до них великими кроками. Пошуки в червоних джунглях були справою важкою та небезпечною, але абсолютно необхідною. Макгеррі вже обнищпорив сотню таких заростей; цього разу він мав оглянути ще одні.

- Ходімо, Дороті, - сказав він. - Ти готова?

Маленька істота з п'ятьма кінцівками на плечі у Макгеррі нічого не відповіла - втім, як і завжди. Дороті не вміла говорити, але до неї можна було звертатись. Яка-ніяка, а все ж таки компанія. Дороті була така легка, що викликала у Макгеррі дивне відчуття: наче на плечі в нього весь час лежить чиясь рука.

Дороті була з ним ось уже .... скільки років? Не менше ніж чотири.

Він тут уже років п'ять, а Дороті з ним, мабуть, роки чотири. Він зарахував Дороті до слабкої статі лише через те, з якою м'якістю вона лежала в нього на плечі, - немов жіноча рука.

- Дороті, - продовжував він, - ми маємо бути готові до всього. У заростях можуть опинитися леви чи тигри.

Він відстебнув кобуру, що висіла біля пояса, і міцно стиснув сонячний пістолет. Всього він подякував своїй щасливій зірці за те, що при аварії йому вдалося врятувати безцінну зброю, практично вічну. Достатньо було потримати пістолет годинку-другу під сонцем - під будь-яким яскравим сонцем, щоб він почав поглинати енергію, яка потім виділиться при натисканні курка. Без цієї зброї Макгеррі, напевно, не зміг би протягнути п'ять років на планеті Крюгер-3.

Не встиг він дійти до червоних джунглів, як побачив лева. Зрозуміло, ця тварина нічим не нагадувала земного лева. Він мав червону шкіру, не дуже помітну на тлі бурих кущів, у яких він ховався, вісім м'яких лап, гнучких і потужних; луската морда закінчувалася пташиним дзьобом.

Макгеррі назвав це чудовисько левом. Але з тим самим успіхом він міг би назвати його й інакше, бо воно ще не мало імені. А якщо воно і було, то його "хрещений батько" не повернувся на Землю розповісти про флору та фауну Крюгера-3. Судячи з офіційної статистики, до Макгеррі тут опустився лише один корабель, але стартувати йому так і не довелося. Саме його і розшукував Макгеррі, шукав усі ці п'ять років.

Якщо йому вдасться його знайти, можливо, там виявиться електронна апаратура, яка розбилася у Макгеррі під час посадки. І тоді він зміг би повернутися на Землю.

Він зупинився кроків за десять від червоних чагарників і прицілився у те місце, де причаївся звір. Натиснув курок, виник сліпуче-зелений спалах - одна лише мить, але яка прекрасна мить - і кущі, і восьмилапий лев зникли безвісти.

Макгеррі задоволено хмикнув.

- Ти бачила, Дороті? Вона була зелена, а цього кольору немає на твоїй криваво-червоній планеті. Зелений колір - найдивовижніший колір у всьому Всесвіті. Я знаю зелену планету, і ми скоро полетимо туди. Звісно, полетимо. Це моя батьківщина, Дороті, вона найпрекрасніша на світі. Вона тобі напевно сподобається.

Він відвернувся, окинув поглядом буру рівнину, засіяну бурими кущами, що розтяглася під фіолетовим небом, на якому палало темно-червоне сонце, завжди темно-червоне сонце Крюгера. Воно ніколи не йшло за обрій, тому що планета була звернена до нього тільки однією стороною, як Місяць до Землі.

Тут не було ні дня, ні ночі, якщо тільки ти не перетинав кордон між денною та нічною стороною планети; а на нічному боці було так холодно, що ніякого життя там не могло бути. Тут не було і пір року. Температура стала, завжди однакова: немає ні вітрів, ні гроз.

Знову і знову, вкотре, йому спало на думку, що жити на Крюгері-3 було б зовсім непогано, якби тільки тут час від часу зустрічалася зелень, як на Землі, якби можна було побачити хоч щось зелене, крім спалаху сонячного пістолета. Тут легко дихається, температура коливається від 5 градусів за Цельсієм у термінатора до 30 на екваторі, де промені сонця падають вертикально.

Їжі скільки завгодно; він давно вже навчився відрізняти їстівні види тварин та рослин від неїстівних.

Так, це була чудова планета. Зрештою Макгеррі примирився з думкою, що він тут – єдина розумна істота. Йому в цьому дуже допомогла Дороті: як-не-як, є кому вилити душу, хоча Дороті не могла йому відповісти.

От тільки – Боже мій, як би йому хотілося знову побачити зелений світ! Земля... Єдина планета у Всесвіті, де переважає зелений колір, де хлорофіл – основа всього живого.

На інших планетах, навіть на планетах Сонячної системи, по сусідству з Землею, лише зрідка зустрічаються на скелях зелені смужки моху, скоріше навіть зеленувато-бурі. Можна жити на цих планетах роками і жодного разу не побачити нічого зеленого.

При думці про це Макгеррі зітхнув і почав думати вголос, звертаючись до Дороті:

- Так, Дороті, Земля – єдина планета, на якій варто жити! Зелені поля, зелені луки, зелені ліси... Знаєш, Дороті, якщо мені пощастить повернутися на Землю, я більше ніколи не покину її. Побудую собі хатину в дрімучому лісі. Але треба буде вибрати галявину, де майже немає дерев і де могла б рости трава. Зелена трава! І хатину я також пофарбую в зелений колір.

Він знову зітхнув і подивився на червоні зарості прямо перед ним.

- Що ти сказала, Дороті? - Дороті нічого не сказала, але Макгеррі часто вдавав, що чує її запитання; ця гра допомагала йому зберегти розум. - Чи одружуюсь я після повернення на Землю? Ти питала мене про це, так?

Він повагався з відповіддю.

- Хто знає? Можливо - так, а може й ні. Пам'ятаєш, я казав тобі про жінку, яку лишив на Землі? Ми мали незабаром одружитися. Але п'ять років – це дуже тривалий термін. Мабуть, оголосили, що я зник, а може, й загинув. Навряд чи вона чекатиме на мене. Звичайно, якщо вона мене дочекається, я з нею одружуся... А якщо не дочекається, що тоді? Ти хочеш знати? Гадки не маю. Але навіщо хвилюватися передчасно? Звичайно, якби я знайшов зелену жінку, або хоча б зеленуволосу, я закохався б у неї до нестями. Але на моїй планеті майже все зелене, окрім жінок.

Він усміхнувся у відповідь на власний жарт і з пістолетом наготові увійшов у зарості, в червоні зарості, де не було нічого зеленого, лише зрідка осяювали все навколо зелені спалахи його пістолета.

Можливо, окрім присутності Дороті, він не збожеволів ще й через ці постріли. Кілька разів на день він бачив зелений спалах... Трохи зеленого, просто щоб нагадати йому, як виглядає цей колір, просто, щоб око не відвикло його розрізняти, якщо йому ще хоч колись доведеться побачити зелене...

Він опинився на невеликому острівці джунглів (щоправда, Земні мірки навряд чи були застосовні до Крюгер-3). Таких острівців тут, мабуть, були мільйони, оскільки Крюгер-3 більший за Юпітер. Щоб обстежити його поверхню, не вистачило б цілого життя. Макгеррі це знав, але не давав волю таким думкам. Якби він дозволив собі засумніватися в тому, що він знайде уламки єдиного корабля, що опускався на цю планету, або якби він зневірився в тому, що знайде там прилади, без яких не може привести в рух власний космічний корабель, йому було б не солодко.

Острівець джунглів завбільшки з квадратну милю поріс настільки густими заростями, що крізь них важко було продиратися, і Макгеррі кілька разів зупинявся подрімати і поїсти. Він убив двох левів та одного тигра. Вийшовши з хащі, Макгеррі пішов по узліссю, роблячи ножом мітки на найбільших деревах, щоб вдруге не шукати уламків в тому самому місці. Стовбури були м'які, лезо легко й без зусиль зчищало червону кору, оголюючи рожеву деревину, наче зрізало картопляну шкірку.

Макгеррі знову вийшов на одноманітну буру рівнину.

- На цей раз ні, Дороті, - сказав він. - Можливо, нам більше пощастить в інших заростях. Ну хоч би в тих, на горизонті.

Фіолетове небо, темно-червоне сонце, бура рівнина, бурі кущі.

- Зелені пагорби Землі, Дороті! Вони тобі напевно сподобаються.

Бура, безмежна рівнина...

Незмінне фіолетове небо...

Але що це доноситься звідти, згори? Якийсь звук?.. Не може бути, тут ніколи такого не було. Він підняв очі до неба і побачив...

Високо-високо у фіолетовому небі він побачив маленьку чорну крапку. Вона рухалася! Космічний корабель! Це міг бути лише космічний корабель. На Крюгер-3 не водяться птахи. Та й у птахів не буває вогняних хвостів...

Він знав, що повинен робити: він уже тисячі разів прикидав, як повідомити про свою присутність, якщо колись з'явиться корабель. Він вихопив пістолет і вистрілив у небо. Спалах вийшов, звичайно, невеликий, але він був зелений. Якщо пілот дивився на планету, якщо він хоч раз глянув на неї, перш ніж відлетіти, він повинен був помітити зелений спалах на планеті, де немає нічого зеленого.

Він знову натиснув на спуск.

І пілот побачив. Тричі викинувши струмінь полум'я (це було загальноприйнятою відповіддю на сигнал тривоги), він почав заходити на посадку.

Макгеррі стояв весь тремтячи. Він так довго чекав - і ось нарешті відбулося. Він поклав руку собі на плече і торкнувся маленької істоти з п'ятьма кінцівками, яка лежала там, ніби жіноча рука.

- Дороті, - прошепотів він, - це...

Він більше не міг вимовити жодного слова. Корабель сідав. Макгеррі кинув погляд на свій одяг, і раптом при думці про те, яким він постане перед своїм рятувником, його охопило почуття сорому. Весь його одяг складався з поясу, на якому висіли кобура, ніж, деякі інструменти. Він був брудний. Напевно, від нього пахло. Під товстим шаром бруду тіло здавалося виснаженим і навіть старим. Звичайно, він поголодував, але, якби він потрапив на Землю, хороша земна їжа змінила б його до невпізнання...

Земля! Зелені пагорби Землі!

Макгеррі побіг, спотикаючись від нетерпіння, туди, де опускався корабель; той був вже дуже низько, і Макгеррі зміг розгледіти, що він одномісний. Зрештою, це не має значення: буде потреба, так у ньому помістяться і двоє. Принаймні Макгеррі потрапить на найближчу заселену планету, а там інший корабель відвезе його на Землю. На Землю! До зелених пагорбів, зелених полів, зелених долин...

Він то молився, то чортихався на бігу, і по щоках у нього струменіли сльози.

Потім він чекав, поки дверцята не відчинилися і звідти не з'явився стрункий хлопець у формі міжзоряного інспектора.

- Ти візьмеш мене з собою?

- Звичайно, - відповів молодик. – Ти тут давно?

- П'ять років.

Макгеррі знав, що плаче, але нічого не міг в цим вдіяти.

- Оце так! - Вигукнув пілот. - Я лейтенант Арчер зі служби інспекції, - представився він. - Звісно, я тебе візьму. Нехай тільки трохи охолоне двигун, а потім я його знову запусчу. Я відвезу тебе у Картадж, на Альдебаран-3, а звідти ти полетиш куди захочеш. Чи не потрібно тобі чогось? Поїсти? Попити?

Макгеррі мовчки похитав головою. У нього підгиналися коліна. Їсти, пити... та яке це має значення?

Зелені пагорби Землі! Він їх ще побачить! Тільки це важливо, і нічого більше... Він чекав на них так довго, і ось нарешті відбулося! Несподівано фіолетове небо затанцювало перед очима і почорніло. Макгеррі звалився вниз.

Прокинувшись, він побачив, що лежить, а лейтенант підносить до його губ фляжку. Він зробив великий ковток, рідина обпекла горло. Він сів і відчув себе краще. Озирнувся, переконався, що корабель нікуди не полетів, і в нього стало дивовижно добре на душі.

- Почекаймо, поки ти зберешся з силами, - сказав пілот. - Полетимо через півгодини, а через шість годин будемо в Картаджі. Хочеш зі мною поговорити, поки ти тут приходиш до тями? Розкажи мені про все, що сталося.

Вони сіли в тіні бурих кущів, і Макгеррі розповів про все Арчеру. Про вимушену посадку, про корабель, який він не міг підготувати до запуску. Про те, як він п'ять років шукав інший корабель - він же читав, що на цій планеті розбився корабель, на якому могли вціліти прилади, необхідні Макгеррі для зльоту. Про довгі пошуки. І про Дороті, що притулилася на його плечі: тепер він мав з ким розмовляти.

Але коли розповідь Макгеррі вже добігала кінця, лейтенант Арчер змінився в обличчі. Він став ще більш серйозним та співчутливим.

- Послухай, старий, - обережно запитав він, - у якому році ти сюди прилетів?

Макгеррі збагнув, куди той хилить. Хіба міг він точно виміряти час на цій планеті без пір року, де вічний день, вічне літо?

- У сорок другому, - відповів він. - Наскільки я помилюся, лейтенанте? Скільки мені років насправді? Я рахував - тридцять.

- Зараз сімдесят другий рік. Отже, ти провів тут тридцять років і тепер тобі п'ятдесят п'ять. Але ти не засмучуйся, - поспішив він додати. - Медицина у нас зробила великі успіхи. Ти ще довго житимеш.

- П'ятдесят п'ять, - тихо повторив Макгеррі. - Тридцять років...

Лейтенант Арчер співчутливо глянув на нього.

- Послухай, хочеш, я скажу тобі все одразу? Інші погані звістки? Правда, я не психолог, але, мені здається, краще тобі дізнатися всю правду відразу, не чекаючи. Адже тобі буде легше, якщо ти все рівно ж звідси їдеш. Ну то як, будеш мене слухати, Макгеррі?

Ніщо не могло бути гіршим за ту звістку, яку йому зараз повідомили. Звичайно, він слухатиме, адже незабаром він повернеться на Землю, на зелену Землю. Він знову окинув поглядом фіолетове небо, темно-червоне сонце, буру рівнину і спокійно відповів:

- Давай, лейтенанте. Викладай.

- Ти молодцем протримався тут тридцять років, Макгеррі. Подякуй долі за те, що вірив, ніби корабель Марлея опустився на Крюгері-3. Насправді він розбився об поверхню Крюгера-4. Тобі б ніколи не знайти його тут. Але, як ти правильно помітив, ці пошуки допомогли тобі зберегти здоровий глузд... майже здоровий.

Він помовчав з хвилину і потім продовжував ще м'якше:

- На плечі в тебе нікого немає, Макгеррі. Дороті створена твоєю уявою. Втім, це не має значення: привид допоміг тобі вистояти.

Повільно, дуже повільно Макгеррі простяг руку до лівого плеча. Торкнувся його. На ньому нікого не було.

- Зрозумій друже, вже одне те, що ти не збожеволів, - воістину диво. Тридцять років самотності! Але якщо тепер, коли я тобі все розповів, ти продовжуватимеш вірити у свою фантазію, психіатри в Картаджі або на Марсі допоможуть тобі позбутися її в один момент.

- Все скінчено, - похмуро мовив Макгеррі. – Дороті більше немає. Я... тепер я навіть не знаю, лейтенанте, чи вірив я колись у існування Дороті. Я її вигадав, щоб мені було з ким розмовляти. Ось тому я і не збожеволів. Мені здавалося... мені здавалося, ніби у мене на плечі ніжна рука. Я про це казав?

- Так, казав. Хочеш дізнатися решту?

- Решту? - глянув на нього Макгеррі. – Мені п'ятдесят п'ять років. Тридцять із них я витратив на пошуки корабля, знайти який я й не міг, бо він упав на іншій планеті. Усі ці роки я був сам не свій. Але найбільш важливо, коли я можу знову полетіти на Землю!

Лейтенант Арчер похитав головою:

- Тільки не на Землю, друже. Якщо хочеш, на Марс, до чудових жовтих пагорбів Марса. Або, якщо ти добре переносиш спеку, на фіолетову Венеру. Але не на Землю. Там зараз ніхто не живе.

- На Землі... Ніхто?

- Так... Космічна катастрофа. На щастя, ми змогли вчасно її передбачити. Ми переселилися на Марс: зараз там чотири мільярди землян.

- Землі більше немає, - без жодного виразу промовив Макгеррі.

- Так, друже. Але Марс - дуже хороша планета. Звикнеш... Звичайно, тобі не вистачатиме зелені...

- Землі більше немає, - знову повторив Макгеррі.

- Я радий, що ти прийняв це спокійно, друже, - сказав Арчер. – Все ж таки удар. Але, здається, ми можемо летіти. Піду перевірю прилади.

Він підвівся і попрямував до маленького корабля.

Макгеррі дістав пістолет. Постріл – і лейтенант Арчер зник. Потім Макгеррі підвівся на ноги і пішов до корабля. Прицілювався, вистрілював – і частина корабля зникла. Після шести пострілів із кораблем все було скінчено. Атоми, з яких раніше складався лейтенант Арчер, і атоми, які ще нещодавно були кораблем, кружляли в повітрі, залишилися тут, але були вже невидимі.

Засунувши пістолет у кобуру, Макгеррі рушив у дорогу - до червоної плями заростей там, на горизонті.

Він доторкнувся рукою до плеча: на ньому знову сиділа Дороті, як і всі чотири чи п'ять років, що він провів на Крюгері-3.

Він знову відчув, ніби на плечі лежить м'яка жіноча рука.

- Не журися, Дороті, - сказав він. - Ми, напевно, його знайдемо. Можливо, він впав он у тих заростях. А коли ми його знайдемо...

Перед ним уже стіною стояли джунглі, червоні джунглі. Звідти вискочив тигр, кинувся на нього. Рожевато-ліловий, шестилапий, з величезною, як бочка, головою. Макгеррі прицілювався, натиснув на спуск. Побачив сліпуче зелений спалах. Одна лише мить, але яка чудова мить!.. Тигр зник безвісти.

Макгеррі задоволено хмикнув:

- Ти бачила, Дороті? Вона була зелена, а цього кольору немає на жодній планеті, крім тієї, на яку ми полетимо. Зелений колір - найдивовижніший колір у всьому Всесвіті! Я знаю зелену планету, вона найпрекрасніша на світі. Це моя батьківщина, Дороті. Вона тобі напевно сподобається.

- Звичайно, Мак, - відповіла Дороті.

Низький, гортанний голос маленького створіння був йому дуже знайомий. Він не здивувався, коли Дороті відповіла: вона завжди йому відповідала. Він знав голос Дороті не гірше від свого власного. Макгеррі торкнувся рукою маленької істоти, що сиділа на голому плечі. Наче його торкалася м'яка жіноча рука.

Він озирнувся, окинув поглядом буру рівнину, усіяну бурими кущами, фіолетове небо, на якому палало темно-червоне сонце.

І засміявся. То був не сміх божевільного, а м'який, поблажливий смішок. Чи так важливо все це? Адже він скоро знайде корабель, зніме з нього прилади, необхідні йому для ремонту, і тоді повернеться на Землю.

До зелених пагорбів, зелених полів, зелених долин...

Він знову погладив руку, що лежала на його плечі, і озирнувся.

З пістолетом у руці він увійшов у червоні джунглі.